

ЕКОНОМІКА ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

УДК 330.15: 330.341
JEL Classification: Q20, E20

DOI: 10.37332/2309-1533.2024.4.4

Костецький Я.І.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Брик М.М.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Нововолинський навчально-науковий інститут економіки та
менеджменту
Західноукраїнського національного університету, м. Тернопіль

«ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА» ЯК КЛЮЧОВА УМОВА СУЧАСНОСТІ ТА ОСНОВА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ КРАЇНИ

Kostetskyi Ya.I.,
dr.sc.(econ.), assoc. prof., professor at the
department of fundamental and special disciplines,
Bryk M.M.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at the
department of fundamental and special disciplines,
Novovolynsk Education and Research Institute of Economics
and Management of West Ukrainian National University, Ternopil

“GREEN ECONOMY” AS A KEY CONDITION OF MODERNITY AND THE BASIS OF THE POST-WAR REVIVAL OF THE COUNTRY

Постановка проблеми. Сучасні виклики, такі як зміна клімату та обмеженість ресурсів, вимагають впровадження інновацій та прийняття відповідних рішень. У цьому контексті зелена та цифрова економіка можуть відіграти ключову роль, впливаючи на розвиток суспільства та формуючи його майбутнє.

В сучасному світі ці два ключові тренди стають домінуючими силами, які формують майбутнє. Вдало та ефективно поєднані зелена й цифрова економіки створюватимуть інноваційні та стійкі рішення для викликів, пов'язаних із постійною зміною клімату та розвитком суспільства. Їхня взаємодія здатна сформувати унікальні можливості для інновацій, оптимізації ресурсів та вирішення глобальних проблем. Цей синтез запроваджених технологій та екологічної відповідальності надасть потужні інструменти, які здатні наростити ефективність та зменшити негативний вплив на навколишнє середовище й забезпечити сталий розвиток на глобальному рівні.

Основний акцент «зеленої економіки» робиться на переході до стійких джерел енергії, при якій сонячна, вітрова та гідроенергетика стають невід'ємною складовою енергетичної матриці, дозволяючи знижувати викиди парникових газів й зменшувати залежність від невідновлюваних джерел енергії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та практичних аспектів розвитку «зеленої економіки» багато уваги приділено у працях зарубіжних та вітчизняних науковців. Сутність поняття «зелена економіка», її принципи та методологічні особливості розглядали І. Бистряков, Ю. Боровик, Ю. Єлагін, О. Полякова, О. Маковоз, О. Марченко, Т. Передерій, О. Яворська та інші.

Аспектам становлення та розвитку «зеленої економіки» присвятили свої праці вітчизняні науковці: І. Білокінна [1], В. Вакуленко [2], Т. Галушкіна [3], Т. Горянська, Р. Зварич [4], О. Зінченко [5], Т. Зінчук [6], Я. Квач, О. Лучин, К. Мертарчян, Л. Мусіна, А. Нечаєв, О. Панухник [7], Н. Пархоменко, О. Петровська [8], В. Потапенко, О. Савицький [9], І. Скороход [10], К. Фірсова, Н. Шабранська й інші.

Зарубіжну практику та досвід впровадження механізмів стимулювання «зеленої економіки» досліджували вітчизняні та зарубіжні учені, зокрема: О. Балацький, Б. Буркинський, Т. Галушкіна, Л. Горбач, Н. Захаркевич, А. Камерон, С. Клаут, М. Кеннет, Д. Медоуз, О. Кузьмін, Д. Клиновий, В. Потапенко, Л. Мельник, В. Мороз, Л. Мусіна, Н. Олійник, І. Скороход, О. Чмир та ін.

Однак, попри ґрунтовні напрацювання, вважаємо, що залишаються невирішеними окремі теоретико-методологічні питання дослідження розвитку «зеленої економіки». Потребує глибшого вивчення і наукового осмислення зарубіжний досвід реалізації стратегій розвитку «зеленої економіки» з метою пошуку можливостей його адаптації до українських реалій. Зокрема, вимагає ґрунтовного дослідження питання впровадження «зеленої економіки» в повоєнний час задля відновлення економіки України, в процесах взаємодії та підтримання бізнесу, екологізації виробництва та соціального розвитку держави.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретико-прикладних аспектів впровадження «зеленої економіки» як перспективного напрямку досягнення стійкого розвитку в період післявоєнного відновлення економіки нашої держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні десятиліття особлива увага наукового співтовариства світу і держав спрямована на розвиток і вдосконалення концепції «зеленої економіки», яку багато експертів і політичних діячів розглядають як оптимальну економічну модель розвитку країни в умовах глобалізації та посткризової ситуації.

Вищевказана нова модель і концепція «зеленого» розвитку цікава і для України, оскільки передбачає перехід до нового екологічно адаптованого типу розвитку, який може стати основою подолання сировинної орієнтації національної економіки та модернізації усього господарського комплексу з метою підвищення його стійкості та конкурентоспроможності.

«Зелена економіка» – напрям в економічній науці, який сформувався в останні два десятиліття, у межах якого вважається, що економіка є складовою частиною та залежною від природного довкілля. Теорія «зеленої економіки» базується на трьох основних аксіомах, що передбачають: неможливість безмежно розширювати свою діяльність у межах обмеженого простору; відсутність умов для задоволення нескінченних потреб при обмежених ресурсах; усе на Землі має взаємозалежний характер.

Суспільство, економіка та природа є нероздільними, що передбачає необхідність побудови абсолютно нової парадигми розвитку, здатної забезпечити добробут суспільства із урахуванням правильно поставленої політики охорони природи та збалансованого використання її ресурсів, зорієнтовані на досить довгостроковий період.

Відповідно до сучасного визначення ООН, «зелена економіка» – це низьковуглецева, ресурсоефективна та соціально відповідальна економіка, в умовах якої зростання зайнятості та добробуту населення забезпечується державними та приватними інвестиціями в проекти, спрямовані на зниження емісій парникових газів та забруднюючих речовин, підвищення ресурсної (у тому числі енергетичної) ефективності виробництва й споживання та запобігання втраті біорізноманіття й деградації екосистемних послуг.

Людство підійшло до одного з найважливіших етапів своєї історії, який поряд зі зміною демографічної ситуації потребує зміни структури економіки. Необхідний перехід на новий рівень матеріальної культури, яка має гармонізувати й балансувати з уже виснаженими природними ресурсами планети.

Сьогодні процес «зеленої економіки» у світі описується як цілісна система відносин, у якій виділяють такі принципи:

- принцип справедливості (рівний доступ до природи);
- принцип поваги (процвітання та добробут);
- принцип ощадливості (розрахунок територіальних навантажень на навколишнє середовище);
- принцип участі (широка участь у прийнятті рішень);
- принцип належного управління (підзвітність);
- принцип стійкості (досягнення економічної, соціальної та екологічної стійкості);
- принцип ефективності (стійке виробництво та споживання);
- принцип зв'язку поколінь (інвестиції у майбутнє).

Таким чином, процес «зеленої економіки», що формується останні два десятиліття, має забезпечити збалансоване узгодження трьох аспектів розвитку – економічного, соціального та екологічного. Тому можна зробити висновок, що «зелена економіка» є процесом сталого розвитку, основною метою якого є досягнення економічного зростання, соціальної стабільності та екологічного балансу в довгостроковій перспективі та забезпечення ефективного використання природних ресурсів. При цьому «зелена економіка» – це економічна діяльність, пов'язана з виробництвом, розподілом та

споживанням товарів і послуг, що забезпечує добробут людей та збереження природного капіталу на довгострокову перспективу.

Для сучасного суспільства важливим елементом розвитку стає відповідність принципам сталості соціально-економічних систем. Принципи сталого розвитку були розроблені на Конференції ООН з навколишнього середовища (1972 р.) у Стокгольмі, які згодом стали основою «Концепції сталого розвитку», її метою є збалансованість та взаємопов'язаність між економічними, соціальними та екологічними факторами сталого розвитку для досягнення гармонії між суспільством та природою.

Поняття «зелена економіка» в Україні ще недостатньо розроблено в правовому полі, однак відхід від експортно-сировинної моделі економіки є одним із пріоритетів її розвитку. «Зелене зростання» та ресурсоефективність досі сприймаються неактуальними та дорогими ініціативами, перешкодами для впровадження яких можуть бути: нестача фінансування та економічних інструментів, низька кваліфікація кадрів, корупція, відсутність досвіду, зміщення акцентів на інші пріоритети.

Слід також відмітити, що більшість економічних суб'єктів у нашій економіці націлені на максимізацію прибутків і мінімізацію витрат, не враховують екологічних аспектів, що з відсутністю нормативно-правової бази не забезпечує преференції для «зеленого» бізнесу та інвесторів. Тому доцільно залучити приватний сектор у формування стійкої та послідовної політики «зеленого зростання», з огляду на його інтереси у підвищенні конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Для України та її окремих регіонів інноваційне зростання «зеленої економіки» має всі передумови для його розвитку, тому що в країні в порівнянні з більшістю економічно розвинених країн, які нарощують виробництво органічної продукції, збережено первозданні технології виробництва екологічно чистої продукції.

Відродження вітчизняної економіки після руйнівної війни є не тільки значним викликом і надзвичайним фінансовим тягарем, але й унікальною можливістю для переходу на екологічно стійкі засади розвитку для побудови сучасної, конкурентоспроможної й стабільної економіки. При цьому саме бізнесу відводиться основна роль у відбудові держави, створенні нових робочих місць, особливо для вразливих категорій населення. Зазначені трансформаційні перетворення сприятимуть післявоєнній відбудові на засадах «зеленої економіки», залучивши якнайбільшу кількість населення та зосередившись на збереженні навколишнього середовища [7].

У контексті післявоєнного відновлення України впровадження «зеленої економіки» потребуватиме підтримки міжнародних партнерів, зокрема, ЄС на основі переосмислення ролі й місця нашої держави в майбутній європейській та світовій спільноті [9].

Проте сприйняття населенням «зеленої економіки» залежатиме від багатьох чинників. В цьому разі особливе значення матимуть: обсяги отриманої допомоги у відновленні діяльності після війни; рівень обізнаності щодо переваг «зеленої економіки»; наявність та ефективність впровадження програм підтримки «зеленої економіки» в окремі сектори економіки; забезпечення необхідних умов для розвитку «зеленої економіки» в нашій країні.

«Зелена економіка» здатна запропонувати ряд можливостей для бізнесу й створення нових робочих місць у таких нових сферах діяльності, як відновлювана енергетика, екологічне будівництво, екологічно чистий транспорт, управління відходами, зелений туризм, органічне сільське господарство тощо.

До пріоритетних напрямів «зеленого» зростання в Україні на основі досвіду європейських країн необхідно віднести:

- розробка та впровадження програм щодо підвищення енергоефективності та розвитку відновлюваної й альтернативної енергетики;
- широке застосування ресурсощадливих технологій й впровадження екологічно чистого виробництва;
- забезпечення необхідних умов інвестиційної діяльності з метою розвитку «зеленого» бізнесу;
- використання екологічних інновацій для забезпечення екологічної безпеки держави;
- створення умов для функціонування ринку екологічних послуг та для формування інформаційної бази щодо надання відповідних послуг [10].

На виїзній конференції ООН у 2012 році зі сталого розвитку в Бразилії було прийнято резолюцію, у якій зазначено, що кожна країна повинна розробити та прийняти свої національні концепції «зеленої економіки» як один із головних інструментів забезпечення сталого розвитку. Україна висловила прихильність до сталого розвитку через просування пріоритетів «зеленої економіки». Оскільки соціально-економічний розвиток нашої країни здебільшого базується на споживанні природних ресурсів, то вважаємо, що таке рішення для нас є правильним.

На сьогодні в Україні інституційна трансформація економіки в напрямі її «зеленого» зростання носить недостатньо спрямований характер та характеризується недосконалістю, невідповідністю й неефективністю наявних механізмів. Тому особливо актуальним є визначення пріоритетних напрямів інноваційного розвитку державної політики з використанням міжнародних та європейських стандартів,

що дасть змогу використати досвід й досягнення розвинутих країн у напрямку впровадження «зеленої економіки».

Основним підґрунтям для розробки необхідних документів може бути прийнята в 2011 році Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), у якій задекларовано та визначено нову модель економіки – «зелену економіку», спрямовану на підвищення добробуту людей й забезпечення соціальної справедливості, що враховує політику зниження ризику для навколишнього середовища та її рівня бідності.

Поняття «зелені стандарти» акумулює в собі в основному інструмент розумної економіки, де прийняті державою стандарти виступають «дорожньою картою» до іноземних інвестиційних вкладень та заробленої світової репутації та авторитету, що стимулюють розвиток бізнесу, економіки та інноваційних технологій, отже, впливають на стан навколишнього середовища та поліпшення якості життя певної держави, загалом суспільства.

В епоху швидкого технологічного розвитку та зміни клімату, питання сталого розвитку та екологічної відповідальності стають ключовими на порядку денному світового співтовариства. Україна із багатими природними ресурсами та унікальним географічним розташуванням знаходиться на перехресті можливостей для впровадження «зеленої економіки» – інноваційного та сталого підходу до розвитку.

Перехід до «зеленої економіки» пропонується здійснювати у два етапи. Так, на першому етапі найважливішою метою є забезпечення якісного збалансованого зростання економіки на основі її структурно-інституційної трансформації із урахуванням принципів «зеленої економіки», пріоритетного розвитку високотехнологічних виробництв, які в подальшому забезпечать підвищення конкурентоспроможності країни і якості життя населення.

Другий етап передбачає підтримання стабільного розвитку, в основі якого буде закладено зростання духовно-моральних цінностей та досягнення високої якості людського розвитку, прискорений розвиток наукомістких виробництв та послуг, подальше становлення «зеленої економіки» при збереженні природного капіталу.

Успішне впровадження концепції «зеленої економіки» в нашій країні насамперед вимагає пошуку інструментів переходу до неї у рамках кожного конкретного регіону і можливе лише шляхом консолідації усіх зусиль та участі регіонів держави [2].

Одним із важливих індикаторів «зеленої економіки» є індекс екологічної продуктивності (EPI – Environmental Performance Index), який є кількісною оцінкою для порівняльного аналізу показників екологічної політики держав.

У 2022 році до першої п'ятірки із 180 країн відповідно до рейтингу сформованого за величиною індексу екологічної ефективності потрапили: Данія (77,90 балів), Велика Британія (77,70), Фінляндія (76,50), Мальта (75,20) та Швеція (72,70). Україна у цьому списку посіла 52-ге місце із показником 49,60 [11].

Важливим елементом побудови «зеленої економіки» є поступове нарощування використання альтернативних джерел енергії. В нашій державі останнім часом прийнято низку нормативно-правових актів у сфері відновлюваної енергетики, що свідчить про створення необхідного середовища для розвитку відновлюваної енергетики. Проте, розвиток альтернативної енергетики в нашій країні знаходиться на досить низькому рівні.

Сонячна енергія є найпоширенішим альтернативним джерелом енергії в Україні. Однак, будівництво сонячних, вітрових та біогазових електростанцій здебільшого здійснюється середніми та великими підприємствами, які прагнуть отримати вигоду від «зелених тарифів». Хоча держава ініціювала кредитні програми для розвитку відновлюваної енергетики, населення не довіряє ні державі, ні банківським установам у цьому питанні. Як наслідок, люди бояться брати такі кредити, що є основною перешкодою для розвитку альтернативної енергетики для всього населення. Із цією метою в державі необхідно створити інституційні рамки для відновлення довіри суспільства до державних інституцій та створити належні умови для того, щоб люди відчували себе захищеними державою, коли вони трансформують свої звичні способи ведення бізнесу в нові види бізнесу, засновані на принципах «зеленої економіки» [1].

Реалізація «зеленої економіки» як системи цілісного економічного господарювання потребує використання певних інструментів, у тому числі:

- збільшення державних інвестицій в інфраструктуру на основі принципів сталого розвитку (включаючи відновлювані джерела енергії, будівництво енергоефективних будівель, громадський транспорт тощо) та природного капіталу з метою відновлення, збереження та зростання;

- адресна державна підтримка досліджень та наукових розробок, пов'язаних із використанням екологічно чистих технологій;

- ціноутворення відповідно до принципів сталого розвитку, включаючи відмову від неефективної фінансової допомоги (субсидій), правильне визначення вартості природних ресурсів та оподаткування ресурсів, видобуток яких завдає шкоди навколишньому середовищу;

– впровадження політики державних закупівель щодо суб'єктів, які виробляють екологічно чисту продукцію та використовують методи виробництва, що відповідають принципам сталого розвитку;

– надання пільг з оподаткування прибутків зі сторони недержавних пенсійних фондів, інституційних інвесторів щодо отриманого відсоткового доходу за «зеленими» облигаціями;

– застосування до «зелених» облигацій, аналогічно із цінними паперами, можливості впровадження нульової податкової ставки;

– застосування спеціального підходу щодо банків, які інвестують у «зелені» облигації [5];

З цією метою можна виділити три потенційні напрямки формування «зеленої економіки»:

– економічний напрям, з метою сприяння розвитку ефективної та низьковуглецевої економіки, який, по-перше, вимагає використання адміністративних заходів обмеження викидів в атмосферу та, по-друге, складається із економічних інструментів, які ґрунтуються на «зеленому» оподаткуванні, екологічних зборах та «зелених» субсидіях і, по-третє, базується на добровільних заходах, які потребують створення відповідної бази даних та системи управління державно-приватним партнерством;

– соціальний напрям «зеленої економіки», що формуватиметься за рахунок заохочення «зелених» інвестицій у технології, екологічний туризм, освіту та науку, забезпечення зростання доходів та зайнятості, скорочення викидів вуглецю та забруднення навколишнього середовища, підвищення енергоефективності та ресурсоефективності;

– екологічний напрям «зеленої економіки» вимагає ефективного використання невідновлюваних джерел енергії, тому що їх інтенсивне використання, з одного боку, негативно впливає на клімат, з іншого боку, призводить до виснаження природних ресурсів для майбутніх поколінь. Тому в основі цього напрямку «зеленої економіки» (або низьковуглецевої економіки) лежать принципи надійного енергопостачання, які спираються на енергозбереження, його ефективність та перехід на відновлювані джерела енергії.

Основні цілі «зеленого» розвитку перегукуються із трьома «стовпами» сталого розвитку, в обох випадках як основні виділяють:

– економічні – забезпечення стійких темпів довгострокового економічного зростання, формування енергетичної системи, яка активно використовує відновлювані джерела енергії;

– екологічні – зниження шкідливих впливів на довкілля (скорочення обсягів викидів парникових газів та інших забруднюючих речовин, зниження аварійного фону від енергооб'єктів тощо);

– соціальні – створення нових якісних постійних робочих місць, поліпшення довкілля та якості життя.

Висновки з проведеного дослідження. Дослідження сучасних підходів до сталого розвитку країн доводить необхідність формування такого типу економіки, який максимально враховує екологічні аспекти економічного розвитку. Вихідним моментом тут виступають величезні ризики та проблеми для існуючих та майбутніх поколінь, пов'язані з інтенсивним та нерациональним використанням капіталів, реалізацією політики споживання, відсутністю контролю за знищенням природного капіталу.

Таким чином, «зелена економіка» – це економіка, яка ґрунтується на знаннях, інноваціях, підвищенні рівня життя. Щоб «зелена економіка» стала реальністю, необхідно якісно вибудувати її інфраструктуру.

Задля забезпечення подальшого сталого соціального, економічного та екологічного розвитку не лише нашої країни, а й усіх держав світу концепція «зеленої економіки» є вкрай потрібною, при цьому головну роль в переході на цей шлях за принципами «зеленої економіки» повинна відігравати саме держава.

В умовах війни й повоєнного відновлення української економіки необхідним є впровадження економічного механізму збереження навколишнього середовища на основі відповідних екологічних обмежень за територіями й екосистемами, застосування дієвої системи платежів за природокористування, врахування екологічних чинників при оподаткуванні, впорядкування джерел фінансування заходів із охорони, відтворення та заощадження природних ресурсів.

Література

1. Білокінна І. Зелена економіка як вимога часу та основа успішного післявоєнного відновлення країни. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 2. С. 79-82.
2. Вакулєнко В. "Зелена" економіка у механізмі державного управління сталим розвитком регіонів України. *Публічне урядування*. 2017. № 4(9). С 61-73.
3. Галушкіна Т., Мусіна Л., Потапенко В. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні : навчальний посібник. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 154 с.
4. Зварич Р., Масна О., Рівіліс І. Методологічні засади формування концепції зеленої економіки. *Вісник Економіки*. 2022. № 4. С. 131-144.

5. Зінченко О. А. Світові тренди «зеленого» інвестування. *Економічний простір*. 2022. № 177. С. 31-34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/177-5>.
6. Зінчук Т., Паламарчук Т., Усюк Т. Діалектика розвитку «зеленої економіки» в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-86>.
7. Панухник О., Янчинський В., Курах О. «Зелена» відбудова України: спроможність вітчизняного бізнесу щодо відновлення та подальшого інклюзивного розвитку територій. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 87. № 2. С. 93-100.
8. Петровська О. М., Нечаєв А. Ю. «Зелені» робочі місця: перспективи та вплив на сталий розвиток економіки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-07-01>.
9. Савицький О. Планування відновлення в розпал війни. *Foreign Ukraine*. 2022. URL: <https://foreignukraines.com/2022/11/22/why-is-it-necessary-to-build-a-green-economy-in-ukraine-after-the-war/> (дата звернення: 22.11.2024).
10. Скороход І. С., Горбач Л. М. Розвиток "зеленої" економіки в країнах Європейського Союзу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Т. 30(69). № 2. С. 17-21.
11. Environmentsl Performance Index. URL: <https://epi.yale.edu> (дата звернення: 22.11.2024).

References

1. Bilokinna, I. (2023), "Green economy as a requirement of time and the basis for successful post-war recovery of the country", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 2, pp. 79-82.
2. Vakulenko, V. (2017), "'Green' economy in the mechanism of public administration of sustainable development of the regions of Ukraine", *Publichne uriaduvannia*, no.4(9), pp. 61-73.
3. Halushkina, T., Musina, L. and Potapenko, V. (2017), *Osnovni zasady vprovadzhennia modeli «zelenoї» ekonomiky v Ukraini* [Basic principles of implementation of the "green" economy model in Ukraine], tutorial, Instytut ekolohichnoho upravlinnia ta zbalansovanoho pryrodokorystuvannia, Kyiv, Ukraine, 154 p.
4. Zvarych, R., Masna, O. and Rivilis, I. (2022), "Methodological principles of forming the concept of green economy", *Visnyk Ekonomiky*, no. 4, pp. 131-144.
5. Zinchenko, O.A. (2022), "World trends of "green" investment", *Ekonomichnyi prostir*, no. 177, pp. 31-34, DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/177-5>.
6. Zinchuk, T., Palamarchuk, T. and Usiuk, T. (2022), "Dialectics of the development of the "green economy" in the context of globalization", *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue no. 44, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-86>.
7. Panukhnyk, O., Yanchynskyi, V. and Kurakh, O. (2024), "'Green' reconstruction of Ukraine: the ability of domestic business to restore and further inclusive development of territories", *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, Vol. 87, no. 2, pp. 93-100.
8. Petrovska, O.M. and Nechaiev, A.Yu. (2024), "'Green' jobs: prospects and impact on sustainable development of the economy", *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia*, no. 14, DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-07-01>.
9. Savytskyi, O. (2022), "Planning for recovery in the midst of war", *Foreign Ukraine*, available at: <https://foreignukraines.com/2022/11/22/why-is-it-necessary-to-build-a-green-economy-in-ukraine-after-the-war/> (access date November 22, 2024).
10. Skorokhod, I.S. and Horbach, L.M. (2019), "Development of the "green" economy in the countries of the European Union", *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia*, Vol. 30(69), no. 2, pp. 17-21.
11. Environmentsl Performance Index, available at: <https://epi.yale.edu> (access date November 22, 2024).

Костецький Я.І., Брик М. М.

«ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА» ЯК КЛЮЧОВА УМОВА СУЧАСНОСТІ ТА ОСНОВА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ КРАЇНИ

Мета. Дослідження теоретико-прикладних аспектів впровадження «зеленої економіки» як перспективного напрямку досягнення стійкого розвитку в період післявоєнного відновлення економіки нашої держави.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові та специфічні методи, такі як: аналізу і синтезу – для встановлення необхідності впровадження «зеленої економіки» як перспективного напрямку досягнення стійкого розвитку економіки; діалектичний метод наукового пізнання – для розгляду сутності поняття «зеленої економіки»; абстрактно-логічний – для розробки механізму трансформації вітчизняної економіки із врахуванням принципів «зеленої

економіки». Методологічною основою дослідження слугували наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених, присвячених трансформації економіки в контексті цілей сталого розвитку.

Результати дослідження. Встановлено, що концепцію «зеленої економіки» слід розглядати як оптимальну економічну модель розвитку країни в умовах глобалізації та посткризової ситуації, яка може стати основою подолання сировинної орієнтації національної економіки та модернізації усього господарського комплексу з метою підвищення його стійкості та конкурентоспроможності. Акцентовано, що важливим елементом побудови «зеленої економіки» є поступове нарощування використання альтернативних джерел енергії, а це вимагає створення необхідного середовища для розвитку відновлюваної енергетики. Визначено, що реалізація «зеленої економіки» як системи цілісного економічного господарювання вимагає пошуку інструментів переходу до неї у рамках кожного конкретного регіону і можливе лише шляхом консолідації усіх зусиль та участі регіонів держави.

Наукова новизна результатів дослідження. Досліджено особливості інституційної трансформації економіки в напрямі її «зеленого» зростання в умовах сучасності та післявоєнного відродження України. Запропоновано низку інструментів «зеленої економіки», реалізація яких на відміну від існуючих підходів дозволить досягти не тільки кількісного зростання, але й суттєвих якісних і реальних покращень. Обґрунтовано пріоритетні напрямки «зеленого» зростання в Україні на основі досвіду європейських країн.

Практична значущість результатів дослідження. Розроблено конкретні рекомендації для формування такого типу економіки, який максимально враховує екологічні аспекти економічного розвитку. Застосування результатів дослідження сприятиме післявоєнній відбудові на засадах «зеленої економіки», залучивши якнайбільшу кількість населення та зосередившись на збереженні навколишнього середовища.

Ключові слова: «зелена економіка», трансформація економіки, енергоресурси, стійкий розвиток, сировинна модель.

Kostetskiy Ya.I., Bryk M.M.

“GREEN ECONOMY” AS A KEY CONDITION OF MODERNITY AND THE BASIS OF THE POST-WAR REVIVAL OF THE COUNTRY

Purpose. The aim of the article is to study the theoretical and applied aspects of the implementation of the “green economy” as a promising direction for achieving sustainable development in the period of post-war recovery of the economy of our country.

Methodology of research. General scientific and specific methods were used to achieve this goal, such as: analysis and synthesis – to establish the need to introduce the “green economy” as a promising direction for achieving sustainable economic development; dialectical method of scientific knowledge – to consider the essence of the concept of the “green economy”; abstract and logical – to develop a mechanism for transforming the domestic economy, taking into account the principles of the green economy. The methodological basis of the study is the scientific works of foreign and domestic scholars on economic transformation in the context of sustainable development goals.

Findings. It is established that the concept of the “green economy” should be considered as an optimal economic model of the country's development in the context of globalization and the post-crisis situation, which can become the basis for overcoming the raw material orientation of the national economy and modernizing the entire economic complex in order to increase its sustainability and competitiveness.

An important element of building the “green economy” is the gradual increase in the use of alternative energy sources, which requires the creation of the necessary environment for the development of renewable energy.

Implementation of “green economy” as a system of holistic economic management requires the search for tools for transition to it within each specific region and is possible only through the consolidation of all efforts and participation of the country's regions.

Originality. The peculiarities of institutional transformation of the economy towards the “green” growth in the context of modernity and post-war revival of Ukraine are investigated. A number of tools for implementing the “green economy” as a system of holistic economic management are proposed. Priority directions of “green” growth in Ukraine are substantiated on the basis of the experience of European countries.

Practical value. Specific recommendations have been developed for the formation of a type of economy that takes into account the environmental aspects of economic development to the maximum extent possible. The application of the research results will contribute to post-war reconstruction on the basis of a green economy, involving the largest possible number of people and focusing on environmental protection.

Key words: “green economy”, economic transformation, energy resources, sustainable development, raw material model.